



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

Quod dæmones cogunt[ur] ab hominibus Cap. vi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

Gestabatq; manu, multos is corpore uasto.
 Prostrauit, mortiq; uiros dedit horridus ille.
 Audis homicidia: uides figuram? Paspicis res gestas panos, quas
 Apollo exposuit: Quomodo igitur bonus est dæmon, qui talia fa-
 ciebat: Sed cōsydera etiam alior; magnifice facta, quor; gratia cæ-
 lorelictō, in terra conuersant. Non enim modestiam aut iustitiā ex-
 emplo docuerunt, sed alij obscænis uoluptatibus, alij pugnis, alij ue-
 nationibus gaudent. Cum enim ab Apollīne quereretur, si iuran-
 dum est, sic responsum fuisse ait,

Sunt calami matri diuum, sunt tympona curæ
 Fœmineiq; chori, dura atq; horrentia bella
 Pallas amat, nemora & saltus uenatibus apti,
 Dianam capiunt, lunoniq; humidus aer
 Debetur, Cereriq; seges, perquirat Osirim
 In latis Nili ripis fidissima coniunx.

Si ergo fistulæ atq; tympana talesq; sonitus & turba muliebris matri
 deor; gratissima sunt omni uirtute neglecta, hæc adhibenda esse ui-
 dentur. Mineruæ quoq; pugnae atq; bella, non pax nec quies homi-
 num, & Dianæ uariæ canes tanq̄ uenatrici nimium placent. Cur igi-
 tur relictis cæteris, quæ ad beatam uitam conducunt, hæc quæ gra-
 ta dijs sunt, non amplectuntur.

Quod dæmones cogunt ab hominibus.

CAPVT VI.

Agnam uero naturam dæmonum ea, quæ istis subiecit,
 m maxime ostendunt. Recte inquit a Pythagora dictum est
 nō sponte inuocatos deos, sed necessitate quadam impul-
 sos accedere, quibus alios maiore, alios minore impelli necessitate non
 ignoramus. Nonnulli autē quadam accedendi cōsuetudine, & maxi-
 me si natura boni sunt, facilius accedunt. Nonnulli cum inuocati ad-
 uenerint, nocere conent, præsertim si negligētius quispiam in ea re
 se habuerint. Hæc em̄ omnia uera esse, ac necessitate omnes inuoca-
 tos uenire a responsis eorum discere possumus, nō autem simplici-
 ter dicta necessitate, sed psuasione quadā per fusa cōgunt.

Exorata tuis ueni sermonibus istue
 Mortales quos consilio inuenere deorum.

Et in alio multo clarius,

k v Decelis

De caelis Hecate cur huc compulsa uenire es?

Et paulo post respondetur.

Victa hominum precibus caelestia numina terram

Coguntur petere, & easus aperire futuros.

Apollo quoque inquit cogi se hoc responso declarauit

Carminibus domitus phœbus fulgor ab alto

Defluxit tacitus, purumque per aera uectus

Afflatu spirans, labensque in corda sonoro.

Et subiit mentem innocuam, sanctisque capacem

Nunius, & peperit mortali ex gutture uocem.

Istis ipsis subiicit dicens, nihil his clarius, nihil diuinius, nihil uerius excogitari potest. Spiritus enim a caelesti defluxus uirtute animatum & organicum corpus ingreditur, & anima tanquam basi usus per instrumenta corporis uocem reddit. Hinc igitur patet coactos accedere, ab his autem qui sequeuntur, nec posse quidem cum uelint recedere perdiscemus.

Cessa nunc tandem & uerbis iam parce, uitaque

Da requiem soluens priscas cadensque figuras

Et remoue a membris ac lintea dura resolue.

Et in alio.

Soluite ferra pedes, liquidis & spargite lymphis

Ecce manu ramum laurus auferte uirentis.

Linea sitque omnis deleta, omnisque character.

Quibus addit philosophus, lineas ergo dicuntur delendas ut recedere possit. Ista enim & habitus corporis atque uestitus, quoniam inuocatores habent deorum effigiem, ne recedat, facile faciunt. Quam ergo diuinitatem habent, qui ad tantam miseriam deiectioni sunt, ut ab hominibus detineantur, neque uirtute aut sapientia cogantur, sed arte quadam malefica impellantur. Nec ergo Pythagoras, nec tu Porphyri, nec quicumque illos appellat, recte unquam dicere poterit, sed nec si nos quidem appellare daemones licet, eos, qui a mortalibus, praesertim maleficis atque magis ita illigantur, ut neque recedere quidem possint cum uelint. Nam si diuina impassibilis omnino natura est, quomodo dii erunt qui uestitu, lineis, figuris, coronis, herbarum floribus, & uerbis quibusdam ineptis ac barbaris, quasi uinculis ab hominibus uincuntur. Quomodo autem boni saltem daemones erunt, qui coacti hominibus adsunt. Nam si ad benefaciendum uocantur, oportet certe si

boni

boni sunt, sponte absq; ulla necessitate accedere. Sin autem ad malefaciendum, quomodo boni erunt, qui mala peragunt? & quomodo adoratione atq; cultu digni sunt, qui maleficis hominibus seruiunt, & mala coacti & præter uoluntatem suscipiunt, nõ uirtutis aut alicuius boni gratia, sed perniciosissimo magorum artificio: quod idem Porphyrius in epistola ad Anebonum ægyptium latius exposuit, petijtque ab eo tanquam in ea re perfectissimo, quare tantam illud artificium uim habeat perdoceri. Sic enim dubitando interrogat. Magnam uere mihi dubitationem illud affert, quia ut meliores rogant, & ut peioribus imperant. Deinde cur cum ipsi dii iubeant ceteros esse iustos, iussi multa iniqua committunt? Nam cum nullo modo uelint exaudire hominem, qui multis se diebus ab operatione ueneria non abstinuit, ipsi uocati ad iniustam uenerem, multos impellunt. Præterea nolunt ab esu carniū ad inuocandum uatem accedere, ne scilicet animalium cæde inquinentur, ipsi uero nidore ac sanguine maxime ducuntur. Ad hæc, qui mortuum tetigit, ei ad uisionem accedere non licet, mortuis autem & cadaueribus animalium, omnes fere diuinæ res peraguntur. Illud autem nullam mihi rationem habere uidetur, quod non dico dæmoni aut animæ, sed ipsi regi atque reginæ, Soli dico ac Lunæ, aut alicui cælestium deorum famuli, nõ nunquam & scelesti homines terrorem inferunt, & multa falso dicentes, ad manifestandam ueritatem illos compellunt. Falsa enim profecto dicunt atque impossibilia, cum cælum se scissuros, & arcana Isidos edicturos, & mēbra Osiridos Typhoni tradituros minantur, nisi dii respondeant. Quomodo enim deiecti atque formidolosi non sunt, qui ficto huiuscemodi terrore tanquam infantes mouentur? Moueri autem eos istis Chæremone etiam sacer scriba testatur, & hæc illa dicit esse, quibus maxime dæmones coguntur. Ipse uero quibus utuntur rationes ac preces, qua ratione ualeant non uideo. Tu uero inquit, qui e limo emeristi, qui sedes in loco, qui nauigio nauigas, q̄ singulis horis formā commutas, & in singulis zodiaci signis cōmutaris. His enim orationibus atq; hymnis uisui hominis dicunt deum se subijcere, nescientes, q̄a imaginationis suæ passionem illi attribuunt. Si uero hæc symbolice dicunt, q̄a uirtutum signa suarum sunt, expositionem nobis horum signorum afferant.

*ad hunc alij
sed uirtutum signa*

afferant. Non enim passio certe solaris aliquo modo credi potest. Nam si Solis esset quemadmodum eclipsis, sic ab uniuersis hoibus uideretur. Barbara ꝛo uerba, & que nihil significant, quod sibi uolunt. Nam si ad uerborum significationē deus respicit, quacunque uoce eadem res significat, mouebit, non em̄ Aegyptius erat deus, si autem Aegyptius fuit, sed tamē nō Aegyptia lingua, imo uero nec humana omnino utitur. Quare aut magorum malignitate hæc omnia sunt excogitata, qui nostras passiones deo attribuere ausi sunt, aut aliter, homines de deo cogitant, quam rei ueritas habeat. Et post pauca. Falsum ergo omnino esse uidet, quomodo necessitas deo possit inferri, nec enim permulcet nec cogitur deus. Ita frustra per hæc, ut ipsi dicunt, sapientiam, de inueniēdo fugituo seruo, de p̄dijs emendis, de uxore ducenda, diuinū intellectum perturbant. Hæc ab epistola Porphyrij sumpta sufficiant.

Quod dii gentiū magicas artes docuerunt. CAP. VII.

Magicae autem artis ipsi dii gentiliū & inuētores & doctores fuerunt. Vnde namq; homines, quibus demones coguntur q̄ ab ipsis dæmonibus discere potuissent. Neq; putes id ita a nobis dici. Nihil enim nos harū rerū scimus, nec scire uolumus. Sed ad redarguendum errorem gentiliū, & ad defensionem nostram idem ipse Porphyrius testis citetur, qui in libro de Responis, his uerbis utitur. Nō autē solum felicem conuersationē suam, uerum etiam quibus rebus gaudeant, & quibus illigentur dii hominibus significarunt. Et ad hæc quibus rebus cogant, & q̄ sibi offerenda sunt, & quos dies uitare oporteat, figuras quoq; ipsas simulachrorum quales esse debeāt, & in quibus locis ipsi uersent, & omnino nihil est, quod ab ipsis dijs homines non didicerint. Quam rem cum multis approbare possimus, paucis tamen erimus cōtenti. Primum enim Proserpinae responsa de simulachris, quomodo & ex qua materia facienda sint, his uerbis Hecate declarat.

Quale mihi facias simulachrum aduerte docebo.
 Siluestri cape nata loco atq; absinthia circum
 Ponito, tum totum calato & pingito mures
 Qui soleant habitare domos, pulcherrime sunt
 Hæc ornamenta, atq; animo gratissima nostro.

Tū myrrha